

Sygn. akt IV KS 49/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

Protokolant Justyna Kryńska - Szufnara

w sprawie **M. K.**

oskarżonego z art. 280 § 1 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 5 lutego 2020 r.

skargi wniesionej w trybie art. 539a k.p.k. przez Prokuratora Rejonowego Prokuratury Rejonowej w C.,

od wyroku Sądu Okręgowego w C. z dnia 25 czerwca 2019 r., sygn. akt VII Ka (...),
uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w C. z dnia 21 marca 2019 r., sygn. akt IV K (...),

uchyla wyrok Sądu Okręgowego w C. w zaskarżonej części i w tym zakresie przekazuje sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 21 marca 2019 r., sygn. akt IV K (...), M. K. został uznany za winnego zarzucanych mu czynów i za to: za czyn I wyczerpujący dyspozycję art. 280 § 1 k.k. przyjmując, że stanowi on wypadek

mniej wagi określony w art. 283 k.k., na podstawie art. 283 kk skazał go na karę 1 roku pozbawienia wolności; za czyn II wyczerpujący dyspozycję art. 190 § 1 k.k., na podstawie art. 190 § 1 k.k. skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności; za czyn III wyczerpujący dyspozycję art. 222 § 1 k.k., na podstawie art. 222 § 1 k.k. skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności; za czyn IV wyczerpujący dyspozycję art. 226 § 1 k.k. na podstawie art. 226 § 1 k.k. skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 85 § 1 k.k. w związku z art. 85 a k.k. w związku z art. 86 § 1 k.k. połączył wyżej orzeczone kary i wymierzył oskarżonemu M. K. karę łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu M. K. okres zatrzymania od dnia 9.10.2017 r., godz. 8.20 do dnia 10.10.2017 r., godz. 11.35 ze sprawy IV K (...) oraz od dnia 15.09.2017 r., godz. 02.00 do dnia 16.09.2017 r., godz. 7.02 ze sprawy IV K (...).

Od wyroku tego apelację wniósł obrońca oskarżonego, który na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. oraz art. 438 pkt 2 i 4 k.p.k., w zakresie czynu opisanego w pkt I części wstępnej wyroku zarzucił dokonanie błędnej i dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów w postaci wyjaśnień oskarżonego jak również zeznań świadków P. W., F. G., Ł. S., F. R., S. L. i D. S. i w konsekwencji błędne ustalenie, iż oskarżony popełnił zarzucany aktem oskarżenia czyn podczas gdy prawidłowa ocena w/w dowodów winna prowadzić do wniosku odmiennego.

W zakresie czynów opisanych w pkt II, III, IV części wstępnej orzeczenia obrońca zarzucił rażąco niewspółmierność kary wynikającą z nienależytego uwzględnienia dyrektyw wymiaru kary w tym nie wzięcia pod uwagę w należyтым stopniu okoliczności podmiotowych po stronie oskarżonego, jego ustosunkowania się do popełnionych czynów, związku oraz przyczyn podjętych przez oskarżonego zachowań przestępnych, których w przeważającej części było uzależnienie od alkoholu, nienależytego uwzględnienia opinii z zakładu karnego dotyczącej oskarżonego z której można wywnioskować, iż proces resocjalizacji już nastąpił w konsekwencji czego orzekanie kolejnej kary pozbawienia wolności jest niezasadne.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od czynu opisanego w pkt I części wstępnej orzeczenia, wymierzenie oskarżonemu za zarzucane czyny opisane pkt II, III, IV części wstępnej orzeczenia kary w dolnych granicach ustawowego zagrożenia oraz zwolnienie oskarżonego od kosztów sądowych postępowania odwoławczego.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2019 r., sygn. akt VII Ka (...), Sąd Okręgowy w C. w pkt IV uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w C. w zakresie czynu z art. 280 § 1 k.k. (pkt I aktu oskarżenia) i przekazał sprawę w tym zakresie temu

sądowi do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd drugiej instancji wskazał na konieczność ponownego przesłuchania pokrzywdzonego P. W. oraz świadków F. G., Ł. S., F. R., S. L. oraz D. S..

Skargę na wyrok sądu odwoławczego wniósł Prokurator Rejonowy Prokuratury Rejonowej w C., który na podstawie art. 539a § 3 k.p.k. zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 437 § 2 k.p.k. polegające na niezasadnym uchyleniu wyroku Sądu pierwszej instancji odnośnie czynu zarzuconego w punkcie I aktu oskarżenia i przekazaniu w tej części sprawy do ponownego rozpoznania, w sytuacji gdy nie było konieczne przeprowadzenie w tym zakresie na nowo przewodu sądowego w całości.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku we wskazanej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga prokuratora jest zasadna, co spowodowało uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w C. i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym w zakresie sprecyzowanym we wniesionym nadzwyczajnym środku zaskarżenia.

Stosownie do treści art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie (podkreślenie – SN) z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub zaistnienia uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. W powołanym przepisie art. 539a § 3 k.p.k. niewątpliwie mowa jest o art. 437 § 2 k.p.k., który obecnie stanowi, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli zachodzi konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości. Obecnie art. 437 § 2 k.p.k. nakłada na sąd odwoławczy obowiązek merytorycznego orzekania poza przypadkami w nim wskazanymi. Wprowadzenie w tej regulacji katalogu przyczyn uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania zwiększa apelacyjność postępowania odwoławczego, a zmiana art. 452 k.p.k. modyfikuje

funkcje sądu odwoławczego z dominującą dotychczas funkcji zasadniczo kontrolnej w kierunku kontrolno-merytorycznej. W obecnym stanie prawnym obowiązkiem sądu odwoławczego jest reformatoryjne orzekanie, co w połączeniu z uprawnieniami do szerokiego przeprowadzenia postępowania dowodowego powoduje, że ciężar merytorycznego rozpoznania sprawy spada na sąd *ad quem* (arg. z art. 437 § 2 *a contrario* k.p.k.). W przyjętym modelu postępowania odwoławczego sąd drugiej instancji zobowiązany jest do uzupełnienia materiału dowodowego w ramach przeprowadzanej kontroli instancyjnej.

W realiach przedmiotowej sprawy powodem orzeczenia Sądu Okręgowego o charakterze kasatoryjnym była ostatnia z wymienionych przesłanek, a zatem konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości. Tego rodzaju stanowisko należy jednak uznać za nietrafne. Sąd odwoławczy zwrócił uwagę w szczególności na fakt, że dokonując przesłuchania świadków Sąd Rejonowy nie ustalił szczegółów zdarzenia z dnia 8 października 2017 r., nie wyjaśnił pojawiających się różnic w treści zeznań świadków, nie przesłuchał wszystkich osób obecnych podczas zajścia. W tzw. wytycznych zawartych w pisemnych motywach rozstrzygnięcia dla ponownego postępowania Sąd drugiej instancji nakazał bezpośrednie przesłuchanie pokrzywdzonego P. W. oraz świadków F. G., Ł. S., F. R., S. L. i ustalenie, czy oskarżony groził użyciem przemocy oraz, czy pod wpływem tych gróźb P. W. wydał telefon, a także czy w przypadku braku groźby zachowanie oskarżonego stanowiło doprowadzenie do stanu bezbronności, czy też ewentualnie inne przestępstwo. Nadto, sąd odwoławczy wskazał, że istnieje konieczność kolejnego przesłuchania matki pokrzywdzonego - D. S. (s. 6 uzasadnienia wyroku SO).

Powołane stwierdzenia przeczą stanowisku Sądu odwoławczego, że w sprawie zaistniały okoliczności czyniące koniecznym uchylenie orzeczenia pierwszoinstancyjnego. W szczególności Sąd *ad quem* nie uznał – wbrew temu co wskazał w uzasadnieniu - za niezbędne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w Sądzie Rejonowym, i to w całości, skoro wskazał jedynie na konieczność bezpośredniego przesłuchania określonych osób. To zaś prowadzi do wniosku, że jeżeli Sąd Okręgowy dostrzegł potrzebę uzupełnienia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, we wskazanym zakresie, to

samodzielnie powinien oraz mógł ten materiał uzupełnić i finalnie dokonać jego merytorycznej oceny. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się bowiem, że konieczność ponownej oceny przeprowadzonych dowodów nie mieści się w kręgu podstaw wyroku kasatoryjnego - także wówczas, gdy sąd odwoławczy zasadnie wskaże, jakich to kardynalnych nawet uchybień art. 7 k.p.k. dopuścił się sąd *meriti* (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2016 r., IV KS 5/16, LEX nr 2165596). To z kolei prowadzi do wniosku, że w zakresie zarzucanego oskarżonemu czynu z art. 280 § 1 k.k. nie wskazano na żadną z podstaw z art. 539a § 3 k.p.k., w szczególności nie wykazano rzeczywistej konieczności przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo i to w całości. Sąd odwoławczy, uchylając wyrok, nie powołał się również na podstawę określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2018 r., II KS 3/18, LEX nr 2449785 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2017 r., II KS 3/17 z aprobowaną glosą T. Markiewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2019, z. 10, poz. 96).

Powyższe wskazuje, że orzeczenie o uchyleniu wyroku Sądu Rejonowego w C. i przekazaniu temu sądowi sprawy do ponownego rozpoznania (w opisanej części) zapadło z obrazą art. 437 § 2 k.p.k., co z kolei spowodowało uwzględnienie skargi prokuratora od wyroku sądu odwoławczego – na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji wyroku.